

ซีโหยวจี้ – ไชอิว : วิเคราะห์กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรม

Xiyou Ji-Sai lo: An investigation on translation strategies of cultural vocabulary

CHEN JIE*

ดร.พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์**

Dr.Patcharin Anunsiriwat

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวรรณกรรมจีน โดยการเปรียบเทียบวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหยวจี้ กับฉบับที่มีผู้แปลเป็นภาษาไทยใช้ชื่อว่า ไชอิว ในด้านกลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรม และวิเคราะห์ประเภทคำศัพท์ดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยและประเทศจีนมีการไปมาหาสู่กันตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ชาวไทยและชาวจีนจึงมีการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมมาช้านาน ชาวไทยสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมจีน เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการแปลวรรณกรรมจีนขึ้น ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ 6 การแปลยังไม่มีกฎเกณฑ์แบบแผนตายตัว และผู้สันตด้านภาษา ทำให้งานวิจัยฉบับนี้พบรูปแบบกลวิธีการแปลมากถึง 7 ลักษณะ และไม่มีระบบการแปลที่เป็นระเบียบ ได้แก่ 1. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ (Generic words) 2. การแปลตรงตัวตามคำศัพท์ภาษาเดิม (Literal Translation) 3. การใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปลเป็นการขยายความโดยวัฒนธรรมปลายทาง (A Cultural Substitute) 4. การใช้คำยืมที่เป็นคำทับศัพท์ (A Loan Word) 5. การแปลโดยใช้คำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายภาษาไทย (A Loan Word with Descriptive Phrase) 6. คำแปลที่ไม่ตรงตามต้นฉบับภาษาจีนและใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมในภาษาไทย 7. คำแปลมีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาจีน คำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในต้นฉบับดังกล่าวยังสามารถแบ่งประเภทเป็น 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางสังคม วัฒนธรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมทางภาษา เพราะฉะนั้นรูปแบบของการแปลจึงมีทั้งแปลเหมือน แปลคล้าย แปลต่างและการใช้ทับศัพท์ รูปแบบการแปลที่ผู้แปลใช้มากที่สุดคือการใช้ทับศัพท์ ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ว่าระหว่างจีนกับไทยมีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ผู้แปลต้องการให้การดำเนินเรื่องได้ราบรื่น

คำสำคัญ : คำศัพท์ทางวัฒนธรรม / กลวิธีการแปล / ซีโหยวจี้ / ไชอิว

*นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร

**รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

The purpose of this study was to analyze Chinese literature and compare the translation strategies of cultural vocabulary in Chinese literature of “Journey to the West” between Chinese language version and Thai language version. The results revealed that Thailand and China have been associating and transferring language since Han dynasty. Thus, Thais were interested in Chinese literature translation and Chinese culture. During King Rama XI era, translation principles were not stable forms and there were not many the language professionals. As the results of this study found seven categorizes of the translation strategies as follows: 1. Generic words 2. Literal translation 3. Cultural substitute 4. Loan word 5. Loan word with description phrase 6. Antonyms 7. Synonyms or near synonyms Cultural translation vocabularies that appear in this Chinese language version can be divided into five categories: cultural ecology, cultural objects, cultural sociology, religious culture and language culture. Since, there are the varieties of translation forms that are used in translation, for example: literal translation, synonyms, antonyms and loan word, and synonyms are the translation forms that translator used the most. Thus, translation by using synonyms could resolve the language and culture difference problems that are translation obstacle.

Keywords : Cultural translation / Translation strategies / Xiyou Ji / Sai lo

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมแปลพงศาวดารจีนที่แปลเป็นภาษาไทยมีเนื้อหาสนุกสนานให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน ดังที่พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ (2552, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมแปลพงศาวดารจีนเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่น่าอ่านและน่าศึกษาหาความรู้ เพราะมีรูปแบบการประพันธ์เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเนื้อหามีลีลาและท่วงทำนองในการเดินเรื่องตื่นเต้นเร้าใจตามจินตนาการของผู้แต่ง เป็นต้นว่ามีตัวละครที่เป็นเทวดาหรือเป็นมนุษย์แต่มีรูปร่างแปลกประหลาด ในบรรดาวรรณกรรมจีน ตามคติของชาวจีนโบราณถือว่า วรรณกรรมเรื่อง ซีโหยวจี้เป็น 1 ใน 4 สุดยอดวรรณกรรมที่มีเนื้อหาพิสดาร วรรณกรรมเรื่องซีโหยวจี้ แปลเป็นภาษาไทยในชื่อ ไซอิ๋ว ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับของหมู่ชาวไทย แปลขึ้นในสมัยพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (ไซอิ๋ว, ถ้อยแถลงสำนักพิมพ์)

มีนักวิชาการชาวจีนได้กล่าวไว้ในบทความ การวิเคราะห์การแปลคำและประโยคระดับยากในวรรณกรรมเรื่อง ซีโหยวจี้ ฉบับแปลภาษาอังกฤษ ว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแปล วลี และประโยคในวรรณคดีคลาสสิกนั้น ถือเป็นเรื่องที่ยากทีเดียว ในวรรณกรรมเรื่อง ซีโหยวจี้ มีความยากในการแปล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแปลบทกวีที่แทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง ชื่อตัวละครที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์ และสุภาษิตที่สะท้อนวัฒนธรรมของประเทศจีน สิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม ขนบประเพณีของชาวจีนในยุคนั้นอย่างมาก ดังนั้นผู้แปลจึงจำเป็นต้องทราบถึงวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีน ความเชื่อ ขาดินนิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีจึงจะสามารถเข้าใจจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์ และทำให้ผู้อ่านนั้นเข้าใจเนื้อหาในฉบับแปล สอดคล้องกับปีเตอร์ นิวมาร์ก (Peter Newmark, 1995, หน้า 94) ที่กล่าวว่า วิธีชีวิตและการแสดงออกเฉพาะของสังคมของตนในการเจรจาสื่อสารก็คือ วัฒนธรรม เมื่อเป็นเช่นนี้ ปัญหาในการแปลย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ทางวัฒนธรรม เพื่อจะแสดงให้เห็นกลวิธีการแปลวรรณกรรมจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งว่ามีการถ่ายทอดคำศัพท์ทางวัฒนธรรมทั้งที่มีความหมายคล้ายคลึงกันและต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ทางวัฒนธรรมและกลวิธีการแปลคำศัพท์ดังกล่าวในเรื่อง ซีโหยวจี้ และ เรื่องไซอิ๋ว
2. เพื่อจำแนกประเภทและลักษณะของคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากวรรณกรรมเรื่อง ซีโหยวจี้ และ เรื่องไซอิ๋ว

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้วิธีการแปล 7 ประการ ดังนี้

1. การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ (Generic words) วิธีหนึ่งที่ผู้แปลอาจหาคำที่มีความหมายที่ใกล้เคียงมากที่สุดมาใช้เพื่อเทียบเคียงกับต้นฉบับภาษาจีน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น บางคำอาจเป็นคำที่ใช้เรียกอย่างรวมๆ ที่เรียกกันในภาษาศาสตร์ว่าคำจำกัดกลุ่ม
2. การแปลตรงตัวตามคำศัพท์ภาษาเดิม (Literal Translation) ซึ่งจะทำให้สิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาจีนยังคงปรากฏให้เห็นเด่นชัดในฉบับภาษาไทยที่แปลมาแล้ว อาจเป็นเพราะทั้งสองภาษามีคำเรียกที่มีความหมายตรงกันหรือใกล้เคียงกัน จึงสามารถใช้วิธีการแปลดังกล่าวได้
3. การใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล (A Cultural Substitute) ผู้แปลอาจใช้สิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล ที่มีลักษณะหรือมีหน้าที่คล้ายคลึงกันมาแทนที่คำศัพท์ในต้นฉบับ แม้อาจจะไม่ตรงกันอย่างสมบูรณ์ แต่ก็ช่วยทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจได้ง่ายขึ้น
4. การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ คือการใช้วิธีถ่ายเสียงอ่านของคำศัพท์ที่ปรากฏในต้นฉบับ
5. การแปลโดยใช้คำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายภาษาไทย
6. คำแปลที่ไม่ตรงตามต้นฉบับภาษาจีนและใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมในภาษาไทย
7. คำแปลมีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาจีน

คำทับศัพท์ หมายถึง คำจากภาษาอื่นที่นำมาใช้ในภาษาของผู้อ่านในวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง คำทับศัพท์บางคำอาจผสมกลมกลืนอยู่ในภาษาแปล จนเป็นส่วนหนึ่งของภาษาแปลแล้ว ส่วนคำทับศัพท์ใหม่ที่เข้ามาอยู่ในภาษาแปลเป็นคำใหม่ ผู้แปลจึงจำเป็นต้องอธิบายขยายความ เพื่อช่วยสื่อความหมายที่ถูกต้อง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษากลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมระหว่างต้นฉบับภาษาจีนเรื่องซีโหยวจี้ ประพันธ์โดย อู๋เฉิงเอน (吴承恩 Wu Cheng'en) จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ เหมินหมินเหวินเสวี่ (人民文学出版社 Renmin Wenxue Chubanshe)
2. ฉบับแปลเป็นภาษาไทยจะศึกษาเรื่อง ไซอิ๋ว ซึ่งแปลโดยนายติน นายวรรณ หรือ “เทียนวรรณ” เอดิเตอร์ของตุลละวิภาคพจนกิจเป็นผู้แปลสำนวนภาษาจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ศรีปัญญา พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. 2553
3. การถอดเสียงภาษาจีนในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้การถอดเสียงตามระบบสัทอักษรพินอิน (汉语拼音 Hànyǔ pinyin) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และถอดเสียงเป็นภาษาไทยตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550, หน้า 1-10) ดังนี้

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ

b (ป)	c (ฉ,ช)	ch (ฉ,ช)	d (ต)	f (ฝ, ฟ)
g (ก)	h (ห,ฮ)	j (จ)	k (ข,ค)	l (ล)
m (ม)	n (น)	p (ผ,พ)	q (ฉ,ช)	r (ร)
s (ส,ซ)	sh (ฉ,ช)	t (ต)	w (ว,-)	x (ส,ซ)
y (ย, -)	z (จ)	zh (จ)		

สัทอักษรแทนเสียงสระ

a (-ะ,-า)	ai (ไ-, -าย)	an (อัน,-าน)	ang (อัง, -าง)	ao (เ-า, -าว)
e (เอ-อ)	e (เอ-)	è (เอ-)	ei (เอ-ย)	en (เ-ิน)
eng (เ-ิง)	er (เอ-อร์)	l (เอ-)	l (เอ-, -เอ)	ia (เอ-ย)
ian (เอ-ียน)	iang (เอ-ียง)	iao (เอ-ยว)	ie (เอ-ย)	in (เ-ิน)
ing (เอ-ิง)	iong (เอ-ยง)	iu (เอ-ิว)	o (เอ-ว)	ong (เอ-ง)
ou (เอ-ว)	u (เอ-ู)	ü (เอ-วี)	ua (เอ-วา)	uai (เอ-ว, -วาย)
üe (เอ-เว)	ui (เอ-ุย)	un (เอ-ุ่น)	ün (เอ-วิน)	uo (เอ-ว)
uan (เอ-วัน, -วาน)	üan (เอ-เวียน)	uang (เอ-วัง, -วาง)		

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียงในภาษาจีนกลาง

เสียงหนึ่ง ¯ เทียบเท่าเสียงสามัญ

เสียงสอง ´ เทียบเท่าเสียงจัตวา

เสียงสาม ˇ เทียบเท่าเสียงเอก

(ยกเว้นอยู่หน้าพยางค์ที่มีเสียงสามให้ออกเป็นเสียงสองโดยคง
เครื่องหมายเสียงสามไว้)

เสียงสี่ ˘ เทียบเท่าเสียงโท

4. วรรณกรรมฉบับแปล หมายถึง ไซอิ๋ว ที่แปลโดยนายตัน เรียบเรียงโดย นายวรรณ เอดิเตอร์ ตูละ
วิภาคพจนกิจ ตีพิมพ์ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2417 โดยสำนักพิมพ์หมอบรัดเลย์

5. ในเครื่องหมายวงเล็บที่ปรากฏในหลังตัวอย่างภาษาจีน ตัวเลขที่หนึ่งหมายถึง ตอน ตัวเลขที่สองคือ
เลขหน้า ยกตัวอย่างเช่น (Xiyou Ji: 81, 1013) หมายถึงตัวอย่างนี้ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องไซอิ๋ว วัจี้ ตอนที่
81 หน้าที่ 1013

6. ในเครื่องหมายวงเล็บที่ปรากฏในหลังตัวอย่างภาษาไทย ตัวเลขที่หนึ่งหมายถึง ปีที่พิมพ์ ตัวเลขที่
สองคือเลขหน้ายกตัวอย่างเช่น (ไซอิ๋ว, 2553, หน้า 234) หมายถึงตัวอย่างนี้ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง ไซอิ๋ว
พิมพ์ในปี พ.ศ. 2553 หน้า 234

7. คำศัพท์ทางวัฒนธรรม หมายถึง คำศัพท์ที่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมของชนชาติใดชนชาติหนึ่ง
อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะในด้านวิถีชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมหรือวัสดุก็ตาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมข้อมูลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากเรื่อง ไซอิ๋ววัจี้

1.2 รวบรวมข้อมูลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากเรื่อง ไซอิ๋ว

1.3 ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแปล

- 1.4 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ซีโหยวจี้ และ ไชอิว รวมทั้งวรรณกรรมแปลพงศาวดารจีน
2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากเรื่อง ซีโหยวจี้ และ ไชอิว
 - 2.2 วิเคราะห์ประเภทของคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากเรื่อง ซีโหยวจี้ และ ไชอิว

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการแปลวรรณกรรมเรื่อง ซีโหยวจี้ และฉบับแปล ไชอิว ผู้วิจัยสามารถสรุปผล การศึกษาออกเป็น 2 ประการ คือ ผลการศึกษาจากการเปรียบเทียบคำศัพท์และการวิเคราะห์คำศัพท์ทาง วัฒนธรรม ดังนี้

1. เปรียบเทียบคำศัพท์และศึกษากลวิธีการแปล

จากการศึกษากลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมเรื่อง ซีโหยวจี้ และฉบับแปล ไชอิว สามารถ จำแนกได้ 7 ประเภท ดังนี้

1.1 การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้างๆ (Generic words) กล่าวคือ ผู้แปลหาคำจำแนกกลุ่ม ในภาษาไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำในภาษาจีนมาแทนที่ โดยสาเหตุ 2 ประการ

1.1.1 สิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมจีนไม่เป็นที่คุ้นเคยกับผู้อ่านชาวไทย ยกตัวอย่างเช่นคำว่า 松柏 (sōngbǎi ซงไป) กับคำว่า 桃梅 (táoméi ถาวเหมย) เป็นพืชพันธ์ที่เพาะปลูกในประเทศจีนซึ่งเป็นเขตเมือง หนาวเท่านั้น ผู้แปลจึงใช้คำที่มีความหมายกว้างๆ ว่า พฤษชา

1.1.2 ชาวไทย ไม่นิยมตั้งชื่อสิ่งของ เช่น คำว่า 宣花斧 (xuān huā fǔ เซียนฮัวฝู) ขวานที่มี ชื่อว่าเซียนฮัว (宣花) ผู้แปลใช้เพียงคำว่า ขวาน มาแทนที่

ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้คำจำกลุ่มแทนคำศัพท์เจาะจงในภาษาต้นฉบับ แม้ว่าไม่ตรงตามต้นฉบับทีเดียว หากผู้แปลมุ่งที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาวรรณกรรมง่ายขึ้น และไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินเรื่องแต่อย่างใด แต่ข้อเสียคือไม่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมจีนผ่านตัวอักษรออกมาได้

1.2 การแปลตรงตัวตามคำศัพท์ภาษาเดิม (Literal Translation) กล่าวคือ ภาษาจีนและภาษาไทย ต่างมีคำที่เรียกสิ่งเดียวกัน เนื่องจากวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมไทยมีบางส่วนที่ใกล้เคียงกัน เช่นคำว่า 石狮子 (shí shī zǐ นี้อีซือจื่อ) ประเทศไทยมี石 (หิน) และ 狮子 (สิงโต) จึงเป็นการแปลตรงตามต้นฉบับภาษาจีน

ผู้วิจัยเห็นว่าใช้วิธีการแปลแบบตรงตัวสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมทั้งสอง วัฒนธรรมได้ชัดเจนขึ้น

1.3 การใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาแปล (a cultural substitute) กล่าวคือ คำที่เกี่ยวกับศาสนา ชื่อสถานที่ต่างๆ ชนิดพืชหรือความเชื่อที่ปรากฏในวัฒนธรรมจีนอาจเข้าใจยาก สำหรับผู้อ่านชาวไทย เพื่อทำให้การดำเนินเรื่องได้ราบรื่น จึงใช้วิธีการแปลดังกล่าว เช่นคำว่า 蟠桃园 (pán táo yuán ผานถาวเหวียน) หมายถึงสวนลูกท้อ แต่ลูกท้อไม่ใช่ผลไม้ที่ชาวไทยพบเห็นได้บ่อย ผู้แปลจึง แปลเป็น ต้นชมพู เนื่องจากลูกท้อกับชมพูเป็นผลไม้เช่นกัน

1.4 การใช้คำยืมที่เป็นคำทับศัพท์ (a loan word) กล่าวคือผู้แปลทับศัพท์สำเนียงจีนแต้จิ๋วหรือ ฮกเกี้ยนจากฉบับภาษาจีน คำศัพท์ส่วนใหญ่เป็นชื่อเฉพาะของคน สถานที่ สิ่งที่อยู่ในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศจีน เช่นคำว่า 长安城 (cháng ān chéng ฉางอานเฉิง) เมืองฉางอานเป็นเมืองหลวงในสมัยราชวงศ์ถังตั้งอยู่ เฉพาะในประเทศจีน ผู้แปลจึงใช้คำทับศัพท์เพื่อแก้ปัญหา

1.5 การแปลโดยใช้คำทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบายภาษาไทย (a loan word with descriptive phrase) เมื่อคำทับศัพท์ที่ไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปของกลุ่มผู้อ่านชาวไทย จึงเป็นเหตุผลจำเป็นที่ผู้แปลต้องใช้คำขยาย เพื่อแสดงความหมายพื้นฐานของคำ เช่น เป็นภูเขา แม่น้ำ ถ้ำ หรืออื่นๆ ยกตัวอย่างคำว่า 泾河 (jīng hé จิงเหอ) คือแม่น้ำที่ชื่อว่าจิง หรือเพื่อแสดงลักษณะพิเศษของคำทับศัพท์ดังกล่าว เช่นคำว่า 金毛犭 (jīn máo hǒu จินหมาโห้ว) เป็นสัตว์ที่ชื่อว่า กิมม่อเฮ้า แล้วอธิบายว่าเป็นสิ่งทำให้ความหมายชัดเจนขึ้น

1.6 การใช้คำแปลที่ไม่ตรงตามต้นฉบับภาษาจีนและใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมในภาษาไทย คำศัพท์ที่ปรากฏในวิธีการแปลประเภทนี้ ส่วนใหญ่เป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ประเพณีงานแต่ง เทศกาลต่าง ๆ เครื่องประดับสำหรับผู้หญิงในยุคสมัยนั้น เป็นต้น ยกตัวอย่างคำว่า 金钗 (jīn chāi จินไช) คือปิ่นทอง แต่ผู้แปล แปลเป็น กำไล เนื่องจากหญิงไทยในสมัยรัชกาลที่ 6 นิยมไว้ทรงบ็อบ ซึ่งต่างไปจากประเทศจีน เพื่อเข้ากับค่านิยมในยุคสมัยผู้แปลจึง กำไล แทน

1.7 คำแปลมีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับภาษาจีน กล่าวคือ คำที่มีความหมายใกล้เคียงมากที่สุด สามารถนำมาเป็นคำแปลได้ วิธีการแปลประเภทนี้มักใช้ในการแปลสำนวน เครื่องมือเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย โดยส่วนใหญ่ เช่นคำว่า 交杯盏 (jiāo bēi zhǎn เจียวเปยจั้น) เป็นแก้วสุราที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวใช้ดื่มในพิธีแต่งงานโดยมัดด้วยเชือกสีแดงผู้แปลเห็นว่า คำว่า เบลี่ยนถ้วย ไม่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านชาวไทยสามารถเข้าใจเนื้อหาได้

2. วิเคราะห์ประเภทคำศัพท์ทางวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างคำศัพท์ทางวัฒนธรรมและรูปแบบการแปลในวรรณกรรมเรื่อง ซีโยวจี และฉบับแปล ซีอิ้ว พบคำศัพท์วัฒนธรรม 5 ประเภทใหญ่ด้วยกัน ได้แก่

2.1 วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา จำนวน 15 ตัวอย่าง ได้แก่ 大黄 (dà huáng ต้าหวาง) 火龙 (huǒlóng หัวหลง) 泾河 (jīng hé จิงเหอ) เป็นต้น

2.2 วัฒนธรรมทางวัตถุ จำนวน 33 ตัวอย่าง ได้แก่ 龙吞雕漆供桌 (lóng tūn diāo qī gong zhuō หลงทูนเตียวซี กังจิว) 觥 (gōng กง) 文钱 (wén qián เทวินเฉียน) เป็นต้น

2.3 วัฒนธรรมทางสังคม จำนวน 11 ตัวอย่าง ได้แก่ 蒸饼 (zhēng bǐng เจิงปัง) 金丹 (jīn dān จินตาน) 灵芝草 (língzhī cǎo จิวเย่หลิงจือฉ่าว) เป็นต้น

2.4 วัฒนธรรมทางศาสนา จำนวน 5 คำ ได้แก่ 木鱼 (mù yú มู่ยหวิ) 净瓶 (jìng píng จิ้งผิง) 喇嘛 (lǎ ma หล่ามา) เป็นต้น

2.5 วัฒนธรรมทางภาษา จำนวน 12 คำ ได้แก่ 坐井观天 (zuò jǐng guān tiān จิวจิ้งกวานเทียน) 泼水难收 (pō shuǐ nán shōu พัวผุ่ยหนานโช) 瓜熟自落 (guā shú zì luò ก้าวจือลั่ว) เป็นต้น

ตารางแสดงสรุปรูปแบบการแปลของคำศัพท์ทางวัฒนธรรมแต่ละประเภท

ประเภทคำศัพท์ทางวัฒนธรรม	รูปแบบการแปล (จำนวนตัวอย่าง)			
	เหมือน	คล้าย	ต่าง	ทับศัพท์
วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา	1	3	5	6
วัฒนธรรมทางวัตถุ	6	13	5	9
วัฒนธรรมทางสังคม	0	3	6	2
วัฒนธรรมทางศาสนา	0	2	1	2
วัฒนธรรมทางภาษา	0	0	0	6
รวมจำนวน	7	21	17	25

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้ กับแปลเป็นไทย ซีอิว ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการแปลดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการแปล

ประเทศไทยและประเทศจีนมีการติดต่อสื่อสารและค้าขายกันตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันกว่า 2000 ปี ทำให้ชาวไทยและชาวจีนมีการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกันมาช้านาน ชาวไทยสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมจีน ทำให้เกิดการแปลวรรณกรรมจีนขึ้น ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ 6 การแปลยังไม่มีกฎเกณฑ์แบบแผนตายตัวและขาดผู้สันตติด้านภาษา ทำให้งานวิจัยฉบับนี้พบรูปแบบกลวิธีการแปลมากถึง 7 ลักษณะ และไม่มีระบบการแปลที่เป็นระเบียบ

2. ประเภทคำศัพท์ทางวัฒนธรรม

คำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมจีนเรื่อง ซีโหว่จี้ แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางสังคม วัฒนธรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมทางภาษา เพราะฉะนั้นรูปแบบของการแปลจึงมีทั้งแปลเหมือน แปลคล้าย แปลต่างและการใช้ทับศัพท์ รูปแบบการแปลที่ผู้แปลใช้มากที่สุดคือการใช้ทับศัพท์ ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ว่าระหว่างจีนกับไทยมีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ผู้แปลต้องการให้การดำเนินเรื่องได้ราบรื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยชิ้นนี้นับเป็นศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง ซีโหว่จี้ และฉบับแปลเรื่อง ซีอิว เพียงเรื่องเดียว หากได้ศึกษาคำศัพท์ทางวัฒนธรรมของวรรณกรรมร่วมสมัยกับซีโหว่จี้ก็จะทำให้ทราบแนวโน้มและแนวร่วมของลักษณะการแปลวรรณกรรมจีนในยุคเดียวต่อไป หรืออาจศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์ในด้านอื่นๆ ได้ คำศัพท์ที่เกี่ยวกับอาวุธ คำศัพท์เกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้แปลมีการใช้คำศัพท์ทางวัฒนธรรมทั้งที่แปลตรงตัวตามต้นฉบับภาษาจีน ที่แปลคล้ายคลึงกัน ที่แปลแตกต่างกันออกไป และคำทับศัพท์ภาษาจีน ผู้แปลแปลเหมือนต้นฉบับภาษาจีนมีจำนวนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ถ้อยแถลงสำนักพิมพ์. (2553). **ไซอิ๋ว**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : ศรีปัญญา.
- พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์. (2551). **ความเปรียบในวรรณกรรมแปลพงศาวดารจีน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
ดุุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). **หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี**. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุพรรณี ปิ่นมณี. (2546). **การแปลขั้นสูง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Newmark, Peter. (1995). **A Textbook of Translation**. London : Phoenix ELT,
- 吴承恩. **西游记**. (上下) 人民文学出版社. 北京. 2001.